

Ordliste

Her finner du forklaringer på noen ord og uttrykk som er vanlige på årsmøter

A

Absolutt flertall: samme som "alminnelig flertall", men blanke stemmer regnes som avgitte stemmer.

Akklamasjon: Når man beslutter ved å applaudere til dirigentens spørsmål

Aktivitetsplikten: Arbeidsgivere, offentlige myndigheter og arbeidslivets organisasjoner er pålagt å jobbe aktivt, målrettet og planmessig for å fremme likestilling og hindre diskriminering.

Aktivitetsplikten handler blant annet om rekruttering, forfremmelse, utvikling, lønns- og arbeidsforhold og beskyttelse mot trakassering.

Alminnelig flertall: Mer enn 50% av stemmene. Blanke stemmer regnes ikke som avgitte stemmer.

Arbeidsutvalg: Mindre del av et styre eller komité som har som oppgave å forberede og følge opp beslutninger og å fatte beslutninger i visse saker.

Avvise: Nei til et forslag fordi den ikke har noe å gjøre med saken.

B

Beretning - En skriftlig redegjørelse for hva som har skjedd i en organisasjon eller et organisasjonsledd i løpet av et år. Utarbeidet ofte av styret i forkant av årsmøtet. I tillegg finnes en beretning knyttet til regnskapet og en knyttet til revisjonen.

Bifalle: Annet ord for å godkjenne

D

Dagsorden: Et program eller liste over de saker som skal behandles på et møte .

Dirigent: Annet ord for møteleder. Den som leder et møtet.

Debatt: Diskusjon mellom personer som har ulike synspunkter i en sak.

E

-

F

Forretningsorden: Et regelsett for hvordan et møte skal gjennomføres og hvordan beslutninger skal foretas. På større møter og landsmøtet er det nødvendig med et spesielt regelsett for møtet.

Forretningsorden fastslår hvem som har adgang til møtet, møteledelse, møtetider, gjennomføring, og regler for forslagsbehandling og avstemninger.

Forbundsstyre: Styret i et fagforbund. I NTL består forbundsstyret består av leder, to nestledere, hovedkasserer og 7 representanter valgt på landsmøtet.

Forbundssekretær: Tillitsvalgt valgt av landsmøtet for å representere medlemmene på nasjonalt nivå på full tid. NTLs forbundssekretærer holder til daglig til på forbundskontoret.

Forslagsfrist: Frist for når et forslag må være innlevert.

Frontfag: Den eller de tariffavtalene som forhandler først i et tariffoppgjør. Den økonomiske rammen - og eventuelle sosiale reformer - fra frontfaget danner en mer eller mindre fast ramme for hva som kan oppnås i forhandlingene om de øvrige tariffavtalene. Ved samordnede oppgjør er det forhandlingene mellom LO og NHO som fungerer som frontfag. Ved forbundsvise oppgjør er det lang tradisjon for at Fellesforbundets verkstedoverenskomst er frontfag. De siste årene har Fellesforbundet arbeidet bevisst med å utvide frontfaget for å gjøre det mer representativt, og øke respekten for de rammene frontfaget angir. I 2006 utgjorde verkstedindustrien, byggeindustrien, tekoindustrien og kartonasjeindustrien frontfaget.

Frontfagsmodellen: omtales også som Aukrustmodellen/Aukrustdoktrinen etter Statistisk sentralbyrås tidligere direktør, Odd Aukrust. Det var som leder for et utvalg som forberedte lønnsoppgjøret i 1966 at Aukrust formulerte doktrinen om at norsk økonomi på lang sikt er avhengig av at lønnsveksten holdes innenfor de rammene konkurranseutsatt industri kan tåle. Derfor bør denne industrien forhandle først og fastlegge rammene i tariffoppgjørene.

Fullmakt: En tillatelse fra en person eller gruppe til en annen om at sistnevnte kan handle på vegne av førstnevnte.

G

GATS-avtalen: Generalavtalen om handel med tjenester. Er en avtale mellom en rekke land innenfor Verdens handelsorganisasjon (WTO).

H

Høring: Før man fatter en beslutning kan de som er berørt av beslutningen ha en mulighet til å si hva de synes. En slik mulighet er å sende forslaget på høring. De ulike "høringsinstansene" får lese igjennom forslaget og sende inn sine synspunkter. Man pleier å ta hensyn til høringsinstansenes synspunkter.

I

IA-avtalen: Avtale om et inkluderende arbeidsliv. Inneholder målsettinger og tiltak for å få ned sykefraværet, få flere til å stå lenger i jobb og at flere får innpass i arbeidslivet.

Innkalling: Invitasjon til et møte

Innleder: En taler til forsamlingen før det åpnes for debatt i den saken som er oppe til behandling. Redegjørelsen kalles en innledning.

J

Journalføring: Å føre en oversikt over organisasjonens daglige virksomhet og kommunikasjon, for eksempel innkommende og utgående brev, arkivverdig materiale og annet som bør dokumenteres.

K

Kjøreplan: Plan for når den enkelte sak skal behandles og disponering av tiden som er fastsatt for møtet.

Konstituering: Åpningen av et møte der endel formelle prosedyrer går gjennom for at møtet skal kunne ha den formelle rollen det har i organisasjonens vedtekter.

Kvalifisert flertall: Det forslag er vedtatt som oppnår en på forhånd fastsatt andel av avgitte stemmer (eks. 2/3 eller 3/4)

Kvotering: benyttes for å indikere at man må gi en gruppe ekstra fordeler i forhold til andre grupper for å få en sammensetning av personer innen en yrkesgruppe, organisasjon, geografisk område, og lignende som man ønsker. Relevante områder for kvotering kan f.eks. være kjønn, funksjonsevne, seksuell orientering, etnisitet, religion eller geografisk tilhørighet.

L

Livslang læring: Begrep som omfatter opplæring på alle nivåer, formell og uformell læring og realkompetanse tilegnet i arbeids- og samfunnsliv.

Landsmøte: Høyeste besluttsende organ i blant annet fagforbund. I NTL består det av valgte representanter fra foreninger og landsforeninger, representanter for studentmedlemmene, samt forbunds- og landsstyrets medlemmer.

Landsstyre: Den høyeste myndighet i forbundet når landsmøtet ikke er samlet. Landsstyret i NTL består av forbundsstyrets medlemmer og 24 representanter valgt av landsmøtet.

M

Majoritet: Flertall, flest av de som har avgitt stemme. Majoritetsprinsippet er en norm for flertallsbeslutning der det synspunkt som får flest stemmer gjelder som kollektivets standpunkt. Majoritetsprinsippet regnes nå som selvsagt, og utgjør utgangspunktet for valg og kollektive beslutninger.

Minoritet: Det motsatte av majoritet, altså mindretall.

Motforslag: Det forslaget som stilles opp mot hovedforslaget.

N

NPM: New Public Management: Nye offentlige styringssystemer. En sentral forestilling innenfor New Public Management er at mer markedsorientering innenfor offentlig sektor vil lede til et mer kostnadseffektivt tilbud av offentlige goder uten at dette vil ha negative bieffekter i forhold til andre mål og vurderinger.

Nominere: Foreslå noen som kandidat til et personvalg

O

Outsourcing: at en bedrift eller organisasjon lar en annen bedrift håndtere en eller flere av oppgaver slik at bedriften eller organisasjonen kan fokusere mer på sine kjernevirksomheter. Outsourcing kalles ofte på norsk for tjenesteutsetting.

P

Prinsipp- og handlingsprogram (PHP): NTLs prinsipp- og handlingsprogram er et dokument som landsmøtet vedtar som inneholder forbundets overordnede politikk for landsmøteperioden. Dokumentet omfatter forbundets visjon for samfunnet, prioriterte satsingsområder og krav overfor myndighetene i kommende landsmøteperiode og utgangspunktet for våre krav overfor arbeidsgiver.

Protokoll: Formell skriftlig nedtegning fra et møte eller en forhandling. På landsmøtet skal protokollen først og fremst gjengi hvilke saker som er til behandling, hvem som hadde ordet og hvilke vedtak som ble fattet.

Protokollkomité: Valgt komité som har til oppgave å kontrollere protokollen fra møtet, og justere og godkjenne med sin underskrift på at protokollen er riktig ført.

Prolongere: Forlenge eller videreføre. Å prolongere en avtale vil si å gjøre avtalen gjeldende for en ny avtaleperiode.

Prøvevotering: I tilfeller der det foreligger mer enn ett motforslag til innstillingen kan motforslagene stilles opp mot hverandre i en foreløpig avstemning slik at ett av dem stilles opp som motforslag til innstillingen.

R

Regnskap: Offentlig rapport med økonomisk og finansiell informasjon. Årsregnskapet består av resultatregnskap, balanse, noter og beretning. Beretningen skal inneholde en rettleidende oversikt over utviklingen og skal opplyse om forhold til ikke framgår av balansen eller resultatregnskapet, men som er viktige for å bedømme virksomheten. Annen informasjon som antall ansatte oppdelt på kvinner og menn, samt lønn og godtgjørelse til styre og øvrige ansatte skal redegjøres for i noter til regnskapet. Årsregnskapet skal granskes av en revisor, hvis revisjonsberetning også er offentlig.

Replik: Kort kommentar til hva noen har sagt i en debatt. Det er ikke anledning til å be om replikker på NTLs landsmøte.

Reservasjon: Tilførsel til protokollen om at en viss møtedeltager ikke deltar i en viss beslutning.

Revisjon: Gransking av en bedrifts- eller organisasjons beretning og regnskap. Revisjonen utføres for å gi informasjon om ledelsen måte å forvalte organisasjonen på, og om regnskapet og beretningen er et riktig inntrykk av virksomhetens drift.

Revisor: Person som er valgt for å granske hvordan styret håndterer sitt oppdrag.

S

Sakliste: Nummerert liste over de saker som skal opp til behandling i løpet av et møte. De saker som landsmøtet skal behandle er beskrevet i forbundets vedtekter.

Sekretær: Sekretærene fører protokoll under landsmøtet.

Simpelt flertall: Når tre eller flere forslag settes under avstemning samtidig, er det forslag som vedtatt som har fått flest stemmer. (Simpelt flertall bør aldri brukes i fagbevegelsen.)

Skriftlig avstemning: Hemmelig avstemning med stemmesedler, normalt ved personvalg. Reglene for å kunne kreve skriftlig avstemning framgår som regel av forretningsorden for møtet.

Sette strek i debatten: Kan foreslås når som helst under møtet. Får et slikt forslag flertall kan ingen etterpå be om ordet til debatt i saken eller legge fram nye forslag i saken som er oppe til behandling. Før møtelederen stemmer over om strek skal settes i debatten skal alle innkomne forslag refereres og talelisten leses opp.

T

Taletid: Den tiden om har tegnet seg til debatt har til rådighet på talerstolen. Taletiden på NTLs landsmøter framgår av foretningsorden og har de siste årene vært på maksimum 7 minutter og minimum 3.

Talerliste: Liste over personer som har bedt om å få tale i en mer formell debatt.

Tellekorps: Personer som velges på møtet for å telle stemmer ved skriftlig avstemning eller når møtelederen ber om det.

Tidsbegrensning: Innebærer at hver taler får tildelt ett visst antall minutter.

Til forretningsorden: Når man vil kommentere om hvordan møtet gjennomføres eller beslutninger foretas (forretningsorden). Den som ber om ordet til forretningsorden skal gå foran talerlisten.

Tiltre: Annet ord for å støtte eller være enig i et forslag.

Tilleggsforslag: Tillegg til noen av de framlagte forslagene. Er ikke likeverdig med disse, og kan derfor ikke stilles opp mot disse.

Tillitsvalgt: Person som har fått medlemmenes tillit til å representere dem i ett styre eller ved en forhandling.

Trepartssamarbeid: En intensjon eller en forpliktende avtale mellom fagbevegelsen, arbeidsgiverorganisasjonene og staten om en viss organisering av arbeidslivet og håndtering av konflikter som oppstår i arbeidslivet. I Norge innebærer

trepartssamarbeidet fredsplikt mellom regelmessige tariffoppgjør, begrensninger i streikeretten, mekling og tvungen lønnsnemnd for å løse fastlåste arbeidskonflikter og formalisering av medbestemmelse og deltagelse gjennom hovedavtalene.

Tvisteløsning:

Tvungen lønnsnemnd: En rett staten har til å gripe inn i en arbeidskonflikt som har store samfunnsmessige konsekvenser. Ved tvungen lønnsnemnd avsluttes streiker og lockouter og Rikslønnsnemnda tar en avgjørelse som har samme status som en tariffavtale. Rikslønnsnemnda har representanter fra partene i arbeidslivet.

U

Utsettelsesforslag: Et forslag om å utsette behandlingen av en sak til et senere tidspunkt. Man kan ikke stemme over realitetene i en sak før man har stemt over om saken skal utsettes eller ikke.

Universell utforming: er et begrep innen design som brukes over hele verden. Hensikten med universell utforming er å oppnå at produkter, kommunikasjon og omgivelser kan brukes av alle mennesker, i så stor utstrekning som mulig, uten behov for ytterligere tilpassing. Universell utforming respekterer mangfoldighet blant mennesker og står for inkludering av alle i alle livets faser og gjøremål.

V

Valgkomité: Komité som skal forberede valgene på et møte ved å foreslå personer til de tillitsvervene som finnes.

Velferdssamfunnet: En måte å organisere samfunnet på der alle er garantert en viss levestandard uavhengig av arbeidsevnen, og der viktige samfunnsfunksjoner som helsevesen og utdanning finansieres av det offentlige.

Vedtekter: Regler som en organisasjon fastsetter for hvordan den skal drive sitt arbeide.

Votering: Annet ord for avstemning.

W

WTO: World Trade Organisation. Verdens handelsorganisasjon ble etablert 1995 etter en revisjon av GATT-avtalen. Avtalen legger regler for verdenshandelen, og har som formål å bygge ned handelsbarrierer som f.eks. toll. WTO har 159 medlemsland per 23.07.2008.